

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 22. jula 2019.godine
Br. ref.:RK 1400/19

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI161/18

Podnosilac

Ejup Koci

**Ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Kosova,
Rev.br.105/2018, od 4. maja 2018. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ejup Koci iz sela Poljac, opština Srbica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost rešenja Rev.br.105/2018 Vrhovnog suda (u daljem tekstu: osporeno rešenje), od 4. maja 2018. godine, kojeg je primio 22. juna 2018. godine, povezano sa rešenjem Ac. br. 2176/2016 Apelacionog suda 7. februara 2018. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim su navodno podnosiocu zahteva povređena njegova prava garantovana članovima: 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine], 54. [Sudska zaštita prava], 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda], Ustava, kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 1. Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavu 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, na članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 22. oktobra 2018. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 23. oktobra 2018. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekim Sejdiu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Artar Rama-Hajrizi (predsedavajuća), Gresa Caka-Nimani i Safet Hoxha (članovi).
7. Dana 30. oktobra 2018. godine, Sud je obavestio podnosioca o registrovanju zahteva i od istog je zatražio dodatne dokumente, odnosno, da priloži osporeno rešenje.
8. Dana 24. decembra 2018. godine, podnosilac zahteva je podneo dokumente koje je tražio Sud.
9. Dana 17. aprila 2019. godine, Podnosilac zahteva je ponovo dostavio Sudu dodatnu dokumentaciju međutim, pomenuti dokumenti ne mogu biti prihvaćeni od strane Suda zbog isteka roka određenog pravilom 33. (3) Poslovnika o radu.
10. Dana 6. juna 2019. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Podnosilac zahteva podnosi zahtev po drugi put Sudu vezano za isto pitanje.

Činjenice slučaja u vezi sa prvim zahtevom KI109/17

12. Dana 8. septembra 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu zahtev KI109/17 putem kojeg je osporavao prekomerno trajanje postupka, odnosno, odugovlačenje u odlučivanju u građanskom predmetu C.nr.0355/2011, koji se ticao eksproprijacije nepokretne imovine zbog izgradnje među-opštinskog puta Srbica-Vučitrn. Podnosilac zahteva je, u tom slučaju, naveo da su redovni sudovi povredili njegova ustavna prava garantovana članovima: 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 23. [Ljudsko dostojanstvo] i 46. [Zaštita imovine] Ustava kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje], vezano sa članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] Konvencije.
13. Dana 15. novembra 2017. godine, po zahtevu Suda, Apelacioni sud je podneo dodatne informacije u vezi navoda podnosioca zahteva, obaveštavajući Sud: “... ovaj predmet sa brojem C. br. 0355/11, je rešenjem Opštinskog suda u Srbici od 25.09.2012. godine, proglašen nenadležnim. Zatim, predmet prelazi u nadležnost Osnovnog suda u Prištini, Departman za upravna pitanja. Ovaj Departman radi na dopuni tužbe, a potom uspostavlja nadležnost. Apelacioni sud Kosova sa AA. br.1/15 od 23.04.2015. godine određuje Osnovni sud u Mitrovici - ogranak u Srbici da odlučuje, a predmet ovde dobija broj C.br.145/15, i o njemu se odlučuje rešenjem od 14.03.2016. godine, Nakon toga imamo žalbu protiv ovog rešenja, a predmet se sada nalazi kod nas na odlučivanju pod brojem AC.br.2176/ 2016.”
14. Dana 30. maja 2018. godine, Sud je doneo rešenje o neprihvatljivosti kojim je zaključio da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio njegovu tvrdnju o povredi osnovnih prava garantovanih Ustavom i Konvencijom (odnosno, pravo na pravično suđenje u razumnom roku).

Činjenice slučaja u vezi sa sadašnjim zahtevom KI161/18

15. Dana 14. marta 2016. godine, Osnovni sud u Mitrovici-Ogranak u Srbici je rešenjem C.br.145/2015 odlučio da prekine parnični postupak pokrenut tužbom od strane podnosioca zahteva jer isti nije imao legitimitet strane u postupku. Ovo, s razloga jer je izašlo na videlo da je kao naslednica katastarskih parcela, u vezi kojih je pokrenut sudski spor, majka podnosioca zahteva koja je preminula 1991. godine i da od tog vremena nisu odvijane procedure nasleđivanja. Protiv ovog rešenja, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu.
16. Dana 7. februara 2018. godine, Apelacioni sud je rešenjem Ac.br.2176/2016, odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio je u celosti rešenje C.br.145/2015, prvostepenog suda od 14. marta 2016. godine.
17. Podnosilac zahteva je, protiv rešenja Apelacionog suda, podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu zbog pogrešne primene procesnog prava i materijalnog prava.

18. Dana 4. maja 2018. godine, Vrhovni sud je doneo rešenje Rev.br.105/2018, kojim je odbacio, kao nedozvoljen, zahtev za reviziju podnosioca zahteva jer se na osnovu člana 228.1 Zakona o parničnom postupku ne može podnositi zahtev za reviziju protiv rešenja Apelacionog suda.

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva navodi da su mu odlukama redovnih sudova povređena njegova ustavna prava, kao što sledi:

1) Pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer:

a) njemu nije ispoštovano pravo na pristup sudu jer Apelacioni sud i Vrhovni sud nisu uzeli u obzir dokaze, odnosno promene okolnosti koje, prema podnosiocu zahteva, nisu mogle da se pokrenu pred prvostepenim sudom zbog drugih nastalih okolnosti koje bi imale uticaja na odlučivanje po predmetu;

b) njemu je uskraćeno pravo da bude saslušan jer Apelacioni sud i Vrhovni sud nisu sazvali sednicu saslušanja, navodeći dalje "i u slučajevima kada ovi sudovi održavaju sednice saslušanja, ne uzimaju u obzir izjave a ni predstavljene dokaze." On se posebno poziva na sednicu Osnovnog suda u Prištini od 27. februara 2015. godine;

c) njemu je povređeno pravo na odluku u razumnom roku jer predmet, po prirodi, nije sam po sebi složen zbog činjenice jer se radi o eksproprijaciji nepokretne imovine, te da je njegovo ponašanje bilo ispravno u odnosu na redovne sudove.

2) Pravo na korišćenje pravnih sredstava, jer mu je Vrhovni sud, pozivajući se na član 228.1 ZPP-a, uskratio ovo pravo garantovano Ustavom i Konvencijom.

3) Pravo na imovinu, navodeći da je eksproprijacija nepokretnosti, katastarskih parcela nasleđenih od roditelja, bila nezakonita i proizvoljna.

20. Štaviše, podnosilac zahteva navodi da ograničavanje prava koje je, prema njemu, prouzrokovano osporenim odlukama, je u suprotnosti sa članom 55.5. Ustava jer "osporavaju suštinu garantovanih prava."

21. Podnosilac zahteva traži od Suda: da poništi osporeno rešenje Rev.br.105/2018 Vrhovnog suda kao protivustavno, da usvoji njegov zahtev kao prihvatljiv i da utvrdi povredu gore navedenih prava, kao i da, na osnovu člana 41. Konvencije, odobri naknadu za prouzrokovanu materijalnu i nematerijalnu štetu.

Prihvatljivost zahteva

22. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i predviđeni Poslovníkom o radu.

23. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1., i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju :

1. "Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

24. Sud se, takođe, poziva na članove 47. [individualni zahtevi] i 48. [Tačnost podneska] Zakona koji propisiju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

"1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva."

Član 48
[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena ikoji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

25. Što se tiče ispunjavanja gore pomenutih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; iscrpio je sva pravna sredstva na raspolaganju; razjasnio je prava i slobode za koje navodi da su mu povređena putem konkretnih akata javnih organa (odnosno, sudske odluke gore pomenutih redovnih sudova).

26. Međutim, Sud takođe uzima u obzir i član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]."

27. Pored toga, Sud se poziva i na pravilo 39. (1) (c) Poslovnika o radu, koji propisuje:

"Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(c) Ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je

odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, i [...].”

28. Prilikom ocenjivanja da li su ispunjeni uslovi iz člana 49. Zakona vezano sa pravilom 39. (1) (c) Poslovnika o radu, Sud mora da razmotri da li je uslov za rok od četiri (4) meseca propisan Zakonom i Poslovnikom o radu ispoštovan u odnosu na “poslednju odluku” donetu kao rezultat “delotvornog pravnog sredstva” prema uslovima prihvatljivosti propisanih Zakonom i dalje razjašnjenih Pravilnikom o radu.
29. Shodno tome, prilikom ocenjivanja da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, Sud mora da oceni da li je osporena odluka, odnosno, rešenje Rev.br.105/2018 Vrhovnog suda od 4. maja 2018. godine, doneta kao rezultat delotvornog pravnog sredstva. Ovo znači da treba da se oceni da li je zahtev za reviziju, podnet protiv rešenja Ac.br.2176/2016, Apelacionog suda, od 7. februara 2018. godine, bio pravno sredstvo koje je dozvoljeno i propisano zakonom.
30. U tom smislu, Sud naglašava da Zakon o parničnom postupku, odnosno član 228, stav 1., propisuje:

*Revizija protiv rešenja
Član 228*

*228.1 Stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv rešenja drugostepenog suda sa kojim se žalba podneta protiv konačne odluke odbacuje.
[...]*

31. S tim u vezi, Vrhovni sud je obrazložio sledeće: “Prema odredbi člana 228.1 ZPP-a, Stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv rešenja drugostepenog suda sa kojim se žalba podneta protiv konačne odluke odbacuje. Uzimajući u obzir da se parnični postupak može nastaviti nakon okončanja ostavinskog postupka za osporenu parcelu, rešenje drugostepenog suda nema značenje konačnog rešenja kojim se okončava postupak u drugostepenom sudu.”
32. U svetlu ovoga, Sud primećuje da je podnosilac zahteva podnoseći “zahtev za reviziju” u stvari koristio pravno sredstvo koje nije predviđeno zakonom. To je jasno potvrdio i Vrhovni sud u osporenom rešenju Rev.br.105/2018. Međutim, ovo poslednje rešenje, nije odluka koja se odnosi na poslednje delotvorno pravno sredstvo kao što je propisano pravilom 39. (1) (c) Poslovnika o radu povezano sa uslovima iz člana 49. [Rokovi] Zakona.
33. Stoga, Sud smatra da “poslednja odluka”, što se tiče obustavljanja postupka zbog proceduralne legitimnosti podnosioca zahteva, u smislu pravila 39. (1) (c) i sudske prakse Suda, je rešenje Ac.br.2176/2018 Apelacionog suda. Rešenje Apelacionog suda o kojem je reč, doneto je 7. februara 2018. godine, što znači da je od njegovog prijema od strane podnosioca zahteva pa do podnošenja zahteva Sudu, prošlo više od 4 (četiri) meseca (vidi: *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 46477/99, ESLJP, Odluka od 14 marta 2002. godine; vidi takođe, Ustavni sud, slučaj KI120/17, podnosilac zahteva

Hafiz Rizahu, rešenje o neprihvatljivosti od 7. decembra 2017. godine, stav 36; takođe, rešenje o neprihvatljivosti u slučaju KI18/17 podnosilac zahteva *Isuf Bajrami*, od 19. aprila 2018. godine, stav 33, i nedavni slučaj KI41/18 podnositeljka zahteva *Gordana Dončić*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. septembra 2018. godine, stav 40).

34. Sud, takođe, ističe da je takav stav u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), u skladu sa kojim, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, Sud tumači osnovna prava i slobode garantovana ovim Ustavom. U vezi ovog slučaja, ESLJP je utvrdio da se postupci podnosioca zahteva ne mogu opravdati ako su oni pokušali da koriste neadekvatna pravna sredstva u institucijama ili sudovima koji, po zakonu, nisu nadležni da pruže zaštitu prava za navodne povrede za koje se oni žale (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14881/04, Odluka od 5. januara 2006. godine).
35. Sud, stalno, naglašava da podnosioci zahteva moraju iscrpiti sva pravna sredstva za koja se, između ostalog, očekuje da budu delotvorna. Sud može uzeti u obzir samo delotvorna pravna sredstva jer podnosioci zahteva ne mogu produžavati rokove koji su predviđeni Zakonom i Poslovnikom o radu koristeći pravna sredstva koja nisu predviđena (nisu dozvoljena) zakonom (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine; vidi takođe: rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda u slučaju KI120/17, podnosilac zahteva, *Hafiz Rizahu*, od 7. decembra 2017. godine, stav 31, slučaj KI18/17 podnosilac zahteva, *Isuf Bajrami*, rešenje o neprihvatljivosti, od 19. aprila 2018. godine, stav 37, i nedavni slučaj KI41/18 podnositeljka zahteva *Gordana Dončić*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. septembra 2018. godine, stav 42).
36. Štaviše, Sud naglašava da nakon prijema rešenja Ac.br.2176/2018 Apelacionog suda od 7. februara 2018. godine, ništa nije sprečavalo podnosioca zahteva da se obrati Sudu sa zahtevom za ocenu ustavnosti navedenog rešenja. Međutim, on to nije uradio, a korišćenjem pravnog sredstva koje nije dozvoljeno zakonom, a ujedno je i nedelotvorno, on je izgubio rok od 4 (četiri) meseca da se obrati zahtevom Sudu (vidi, analogno: odluke Ustavnog suda u slučajevima: KI120/17, podnosilac zahteva, *Hafiz Rizahu*, od 7. decembra 2017. godine, stav 35; KI18/17, podnosilac zahteva, *Isuf Bajrami*, rešenje o neprihvatljivosti, od 19. aprila 2018. godine, stav 38; KI41/18, podnositeljka zahteva *Gordana Dončić*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. septembra 2018. godine, stav 43).
37. Rok počinje da se računa od pravosnažne odluke, kao rezultat iscrpljenja dostupnih, adekvatnih i delotvornih pravnih sredstava u vezi pitanja koje je predmet žalbe (vidi: *Norkin protiv Rusije*, predstavka 21056/11, ESLJP, odluka od 5. februara 2013. godine i vidi, takođe: *Moya Alvarez protiv Španije*, br. 44677/98, ESLJP, odluka od 23. novembra 1999. godine).
38. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca prema članu 49. Zakona i pravilu 39. (1) (c) Poslovnika o radu da promoviše pravnu sigurnost, tako što će osigurati da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu konstantno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*,

predstavka br. 23274/04, ESLjP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi takođe: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).

39. Štaviše, Sud ukazuje na argument Vrhovnog suda da se nakon rešavanja pitanja nasledstva, odnosno proceduralne legitimnosti podnosioca zahteva, može odvijati parnični postupak u vezi sa eksproprijacijom pomenutih parcela. U vezi ovoga, Sud ističe da ova njegova odluka ne prejudicira eventualni epilog parničnog postupka.
40. Kao zaključak, iz gore navedenih razloga, Sud zaključuje da zahtev nije podnet u zakonskom roku propisanom u članu 49. Zakona i pravilu 39. (1) (c) Poslovnika o radu i shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim kao van roka.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 39. (1) (c) i 59. (b) Poslovnika o radu, dana 6. juna 2019. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi